

GAZDASÁGI DUÁLIS ALAPKÉPZÉS VÁLASZTÁSÁNAK OKAI ÉS A KÉPZÉSI FORMA EREDMÉNYEI A KOMPETENCIÁK TEKINTETÉBEN

Visszajelzések a duális képzésről

Liber Evelin Fatime

Összefoglalás

A munkaerőpiaci oldal napjainkban új kihívások elé állítja a felsőoktatási rendszert. Jelen értekezés először a 2022-ben megrendezésre kerülő TDK konferencián bemutatott kutatás, illetve a 2023 januárjában megrendezésre kerülő záróvizsgán védett szakdolgozat egy részletét hivatott kiemelni. A kutatás témája a duális képzés, gazdasági alapképzési szakokon elért, hallgatók által megfogalmazott eredményei. A tanulmány két kutatási kérdésre adott válasz rövid összefoglalása. Az első célja a hallgatók duális képzés választásának okai, a második a képzés során fejlődött kompetenciák összegyűjtése. A kutatásban összesen 35 jelenlegi, vagy már végzett hallgató vett részt. A tanulmány a 12 kérdéssorból álló interjúból háromra kapott eredményeket emeli ki. A hallgatói visszajelzések alapján a duális képzés választásának fő motivációi a tapasztalatszerzés, a kompetenciák gyorsabb, szélesebb körű fejlődése, illetve az egyetemi évek alatt megszerzhető bevételek növelése. A képzés során fejlődött, a legtöbb hallgató által kiemelt kompetenciák a kommunikációs képességek, a szakmai kompetenciák, illetve a csapatban való dolgozás képessége.

Kulcsszavak: felsőoktatás, duális képzés, gazdasági alapképzés, kompetenciák

JEL: I25

REASONS FOR SELECTING A DUAL BACHELOR'S DEGREE IN ECONOMICS AND THE RESULTS OF THE TRAINING FORM IN REGARDS TO COMPETENCES

Abstract

Nowadays, the labor market presents new challenges to the higher education system. This thesis is intended to highlight a part of the research presented at the TDK conference to be held in 2022 and a part of the thesis defended at the final exam to be held in January 2023. The topic of the research is the results of the dual training, the results formulated by students who graduated from or are currently participating in economics bachelor's programs. The present study is a brief summary of the answers given to two research questions. The purpose of the first is the reasons for the students' selection of dual training, the second is to collect the competencies developed during the training. A total of 35 current or already graduated students participated in the research. The study highlights the results obtained for three of the 12-question interviews. Based on student feedback, the main motivations for selecting dual education are gaining experience, faster and broader development of competencies, and increasing the income that can be earned during the university years. The competencies developed during the training and highlighted by most students are communication skills, professional competencies, and the ability to work in a team.

Keywords: higher education, dual training, bachelor's degree in economics, competences

Bevezetés

A hazai munkaerőpiac kihívása nem csak a szakemberek kivándorlása, vagy a munkaerő utánpótlásának hiánya, hanem az is, hogy az oktatási struktúra nem követte a munkaerőpiaci trendeket. A munkaerőpiaci igények és a képzési kínálat nincs összhangban. Az oktatási intézmények nem tartottak lépést a munkaerőpiaci elvárásokkal, így a képzések minősége csökkent, hiszen az oktatási intézmények a hard skillek fejlesztését tűzték ki célul, míg manapság a keresleti oldalon a soft skillek egyre nagyobb jelentőséggel bírnak. (Ailer, 2017)

A képességeinket több módszerrel tudjuk csoportosítani. Az egyik lehetőség megvizsgálni, hogy „puha” vagy „kemény” képességek. A hard skill az egyén teljesítményét méri egy feladat elvégzése során, ezzel szemben a soft skill a problémamegoldást, alkalmazkodási képességet és döntési képességet vizsgálja. A soft skill nehezebben mérhető, mint a hard skill. (Green & Burleson, 2003)

Összehasonlítva az látható, hogy a tanulható képességek a hard skillek, és a minden egyéb képesség, készség, emberi kvalitás a soft csoportba tartozik. (Beck, 2020)

A duális képzés egy párhuzamos képzést biztosít a szakmai tudás és a szakmai gyakorlat megszerzésére. Olyan gyakorlati és elméleti tudást hivatott biztosítani, amelyet csak az egyik vagy csak a másik módszerrel nem lehetne egy időben megszerezni. A duális képzési formával már a felsőoktatási tanulmányok megkezdésével párhuzamosan szakmai gyakorlatot szerezhettek a hallgatók. A felsőoktatásban először 2014-ben jelent meg a képzési forma Magyarországon a német minta alapján. A képzési formát indító intézmények elsődleges célja az oktatási színvonal növelése gyakorlati tudás biztosításával. (Pogátsnik, 2018)

Mindamellet, hogy a képzési forma elsődleges célja a puha készségek fejlesztése, amellet a hallgatók specifikus vállalati információkhoz jutnak, például vállalati kultúra, belső vállalati kommunikáció vagy belső folyamatok megismerése. A projektalapú önálló munkavégzés segítségével a hallgatók problémamegoldó képessége, és alkalmazkodó képessége. (Kovács & Török, 2016)

A formális oktatás nappali rendszerű, és a hallgatók a szabadidejüket a munkaadó vállalatnál töltik. A vizsgaidőszakban és a tanulmányi szünetekben is gyakorlati képzésen vesznek részt a vállalatnál. (Pogátsnik, 2018)

A gyakorlati képzőhely egy minősített partnerszervezet lehet, amellyel az oktatási intézmény a tanév kezdete előtt szerződést kötött. Az intézmény a tantervét a vállalat rendelkezésére bocsátja, így biztosítva az összehangolt képzést. A diákok az általuk elvégzett munkáért díjazásban részesülnek. (Kocsis, 2018)

A képzés része egy vállalati szakmai mentor, egy olyan tapasztalt kolléga, aki összekapcsolja a vállalati oktatást az egyetemi követelményrendszerrel. A tapasztaltabb kollégával való együttműködés a nem kognitív képességek fejlődését segíti elő. Az így elsajátított szakmai tapasztalat mind a munkakeresés során, mind a munkavégzés során versenyelőnyt jelent. (Pogátsnik, 2018)

A hallgató, az oktatási intézmény és a vállalat között létrejött szerződés a duális szerződés. A három pólusú szerződés mindhárom fél számára előnyt jelent. Míg a hallgató szakmai tapasztalatot szerez, addig a vállalat egy új munkaerőt kap. A képzés végén a két fél döntése, hogy a szerződés módosul-e egy munkaszerződéssé. A felsőoktatási intézmény által kiállított diploma értékesebb, és az oktatási célokat eléri. (Pogátsnik, 2019)

A duális képzést választó diákoknak amellet, hogy a gyakorlati képzőhelyen teljesítenek, az oktatási intézmény általános, képzés specifikus, a hallgatók felé támasztott elvárásainak is meg kell felelniük a szorgalmi időszakban. Így az elméleti tudás adaptálása gyakorlati környezetbe, és a képzés által lehetővé tett szakmai kompetenciák elsajátítása lehetőséget biztosít a hallgatóknak a munkaerőpiaci versenyelőny megszerzésére. (Pogátsnik, 2018)

Szakirodalmi áttekintés

Egy 2016-ban közzétett publikáció arról számolt be, hogy egy felmérésben több, mint 900 vezetői pozícióban lévő ember vett részt, és olyan eredménnyel zárult a kutatás, hogy a megkérdezettek 92%-a szerint nincs fontossági különbség a soft és hard skillek között munkaerőpiaci szempontól. A Wall Street Journal közzétette, hogy a kíváncsiság, kritikus gondolkodás, kommunikáció, problémamegoldó képesség legalább annyira értékesek a munkaerőpiacon, mint a szakmai kompetenciák. A kutatásból az is kiderült, hogy a megkérdezettek 89%-a szerint határozottan nehezebb olyan soft képességekkel rendelkező munkaerőt találni, aki alkalmas egy adott pozícióra. Ennek egyik magyarázata lehet az, hogy a soft skillek sokkal nehezebben mérhetőek, mint a szakmai képességek. (Davidson, 2016)

A kutatók egyre többet publikálnak a soft skillek jelentőségéről. A vállalatok felvételi eljárása során egyre nagyobb figyelemmel fordulnak ezek méréséhez, és ennek segítségével a döntési folyamat megkönnyítéséhez. A munkaerő alkalmasságát legalább 50%-ban határozzák meg a puha képességeinek minősége. Ezek is fejleszthetők, de nagyobb ráfordítást igényelnek, mint a szakmai képességek. A vállalatoknak mérlegelniük kell, hogy milyen értéket képviselnek az egyes kompetenciák. (Beck, 2020)

A tapasztalat útján megszerezhető alkalmazkodóképesség, komplex látásmód, vagy a munkatársakkal történő eredményes kommunikáció képességének kifejlesztése mind olyan kompetenciák, amelyek egyre inkább felértékelődnek a munkaerőpiacon. Ezen képességek megszerzése vagy fejlesztése csak munkahelyi környezetben lehetséges, hiszen minden régió, szektor, vállalat, munkakör más igényekkel fordul a munkavállalók felé. (Khine & Areepattamannil, 2016)

Az oktatási keretek nem készítik fel a hallgatókat a munkaerőpiaci belépésre. A szakmai tudás sem jelent eredményes karriert. A REFLEX kutatás eredményét adó minta ötöde szerint a korábbi tanulmányaik során megszerzett tudás nem segítette elő őket a későbbi munkahelyi pozícióik megszerzéséhez, a feladataik elvégzéséhez, illetve a későbbi tanulmányaikhoz sem szolgált elegendő alapot. (Teichler, 2011)

A szakmai tapasztalatszerzés, a képzés tervezett időben történő befejezése, a jövedelemszerzés, a munkaerőpiaci könnyebb elhelyezkedés, magasabb bérkategória elérése a képzést befejezését követően, illetve naprakész tudás szerzése voltak a legmeghatározóbb tényezők a hallgatói oldalról a duális képzés választásában. (Kocsis, 2020.)

Anyag és módszer

A korábbi kutatások azt mutatják, hogy a munkaerőpiaci kihívásokra adott válasz a duális képzés, amely segíti a hallgatókat a gyakorlati tudás megszerzésében. A kutatómunka mintáját a Budapesti Gazdasági Egyetemen, a mintavételi szakaszban jelenlegi hallgatói státusszal rendelkezők, illetve az akkor már végzett hallgatók adták. A választott egyetemmel kapcsolatban korábbi kutatás a témában a jelen publikáció megírásáig nem található.

Jelen publikáció célja, hogy bemutassa a duális képzés választásának leggyakoribb okait, illetve megvizsgálja a hallgatók saját bevallásuk szerinti fejlődött kompetenciákat. A kutatási eredmények egy része először a Budapesti Gazdasági Egyetemen 2022-ben megrendezésre került intézményi TDK konferencián lettek bemutatva. Ezt követően, szintén ezen az egyetemen a 2023 januárjára tovább bővített szakdolgozati témavédés anyagát szolgálták. Az eredmények tehát Liber Evelyn Fatime első TDK, illetve első szakdolgozati témái voltak.

A kvalitatív kutatás elvégzése strukturált interjúkérdésekkel történt 2022-ben. A kutatásban részt vevő hallgatók a gazdasági alapképzési szakot, duális munkarendben végezték el, vagy a kutatás időtartama alatt a képzésben jelenleg részt vettek.

A jelenlegi hallgatók legalább egy teljesített tanulmányi évvel, és ehhez tartozó szakmai gyakorlattal rendelkeztek. Ennek oka a képzés részeként tekintendő összefüggő nyári szakmai gyakorlat megléte. Az egybefüggő három hónap munkavégzés a tapasztalatszerzés kiemelten fontos részét képezi. A kutatásban részt vettek jelenlegi – legalább 2 félév teljesített duális képzési formában - és végzett hallgatók. A két kutatási csoportból tervek szerint 15-15 fő került volna meghallgatásra.

A kérdéssor összesen 12-12 kérdésből állt, jelen értekezés összesen 3 kérdés eredményeit foglalja össze. A két kutatási csoportra vonatkozó kérdéseket az 1. és 2. táblázatok mutatják. Arra, hogy mi motiválta a hallgatókat a képzési forma választásában a 4. és 5. kérdések keresik a választ. A kompetenciák fejlődésére vonatkozó ismeretek a 7. kérdés vonatkoztak. A cél ez esetben az, hogy megállapításra kerüljön az, hogy a képzés során elsősorban a soft vagy hard skillek fejlődtek.

1. táblázat A jelenlegi hallgatók kérdései

4	Miért jelentkezett a duális képzésre?
5	Milyen elvárásokat támasztott a duális képzéssel szemben?
7	Mely kompetenciákban érez fejlődést ez idő alatt?

Forrás: A szerző saját szerkesztése

2. táblázat A végzett hallgatók kérdései

4	Miért jelentkezett a duális képzésre?
5	Milyen elvárásokat támasztott a duális képzéssel szemben?
7	Mely kompetenciái fejlődtek a duális képzés alatt?

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Eredmények

A duális képzés választásának okai

Az interjúk elkészítése 2022 május 14. és 2022 július 8. között zajlott. Az eredményeket 25 fő szolgáltatotta. 15 jelenlegi, és 10 végzett hallgató vállalta, hogy részt vesz az interjúban, és válaszol a kérdésekre. A hallgatói oldalról tapasztalható aktivitás hiánya miatt nem teljesült a tervezett, a két kutatási csoportból érkező 15-15 fős minta.

Az első kutatási kérdés eredményeire, miszerint milyen motivációkkal jelentkeznek a hallgatók a duális képzésre a kérdéssor 4. és 5. kérdése vizsgálta mindkét kutatási csoportban. A kapott eredményeket a 3. számú táblázat foglalja össze. Az eredmények hasonlóak a korábbi kutatásokhoz, hiszen a három legfőbb indok a tapasztalatszerzési lehetőség, a kompetenciák fejlesztése, illetve az anyagi függetlenség elősegítése.

3. táblázat Duális képzés választásának indokai

Indokok	Hallgatók száma (fő)	Összesen %-ban
Tapasztalat szerzés	35	100
Kompetenciák fejlődése	33	94
Anyagi függetlenedés	31	88
Versenyelőny szerzése a diáktársakkal szemben	25	71
Önéletrajz bővítése	20	57
Hosszú távú munkaszerződés lehetősége	12	34
Összeegyeztethető az egyetemi órákkal	8	23
Kíváncsiság	1	<1
Felelősség megtapasztalása	1	<1

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Az eredményekből egyértelműen kiolvasható, hogy a formális oktatás mellett a hallgatók felismerték a gyakorlati tapasztalatok munkaerőpiaci versenyelőnyét. A tapasztalatszerzés fontosságának másik oka a kíváncsiság. Egy olyan hallgató, aki felvételt nyer egy felsőoktatási intézménybe, előfordul, hogy semmilyen munkatapasztalattal nem rendelkezik, így kétséges, hogy az adott képzéssel megszerezhető végzettség, és az az által elérhető pozíciók a munkaerőpiacon, nem egyeznek a hallgató elképzeléseivel. A duális képzés nagy előnye, hogy releváns szakmai tapasztalatot biztosít, hiszen a gyakorlati képzőhely egy minősített szervezet, ahol az alapszakhoz igazított mentorálást kapja a diák. Emiatt a hallgató megbizonyosodhat arról, hogy az általa választott képzés milyen munkaköröket tesz a későbbiekben lehetővé, ezáltal mérlegelésre kap lehetőséget, hogy az általa választott pálya megfelelő-e számára. Egy végzett hallgató így fogalmazta ezt meg: „...nekem nagyon imponált az a momentum, hogy lehet tapasztalatot szerezni már az egyetem alatt is. Igazság szerint érdekelt az, hogy ezzel a diplomával majd milyen karrierutat tudok megkezdni. Nagyjából ez volt a fő motiváció, ami miatt ezt a formát választottam. Betekintést akartam nyerni és versenyelőnyt szerezni azokkal szemben, akik nem dolgoztak az egyetemi tanulmányaik mellett. Nagyjából elvárásként is ezeket tudnám megfogalmazni. Versenyelőny és a szakmai tapasztalat, de a kíváncsiság is bennem volt.” A duális képzési forma egyéb előnye, hogy összhangban van a lexikális tanultakkal, így az elméleti és gyakorlati órák egymást ilyen módon tudják támogatni. A gyakorlattal eltöltött idő alatt megelevenedik a tananyag.

A második leggyakrabban felmerült ok, a kompetenciák fejlődése volt. A képességekről kapott eredményeket a következő fejezet tárgyalja.

A harmadik legmeghatározóbb indok az anyagi juttatás volt a hallgatók körében. Mindamellett, hogy összeegyeztethető a gyakorlat az oktatással, még munkabérre is jogosult a hallgató. Ennek pozitivitása több szempontból vizsgálható. Egy 20 éves hallgató válasza a kérdésre: „Nekem a választáskor nagyon fontos tényező volt az, hogy függetlenedni tudjak a szüleimtől anyagilag is. Úgy éreztem, hogy amikor megkaptam az első fizetésemet, akkor egyfajta kötelességem is keletkezett.” Az említett kötelezettséggel felelősség is párosul, ami szintén egy plusz tapasztalatot jelent. Emellett egy biztonságérzetet ad, hiszen a képzés egészében a hallgató bérre jogosult függetlenül attól, hogy a szorgalmi időszakban heti egy napot, vagy az iskolai szünetekben minden nap dolgozik a hallgató.

A 3. számú táblázat szemlélteti, hogy a választás okai nagyon sokrétűek. Az alábbiakban kiemeltem két beszélgetés részletét, ami a duális képzés előnyeinek komplexitásáról szól. Egy 24 éves, már végzett hallgató válasza: „Szakmai gyakorlat lehetősége vonzott a leginkább, illetve annak a lehetősége, hogy anyagilag önállóbb lehetek. Az volt az elvárásom, hogy egy biztos jövőképet adjon a

gyakorlat a munka világáról, illetve egy hosszútávú szerződést kapjak, amit akár később munkaszerződésé alakítunk.” Egy 24 éves, már végzett hallgató válasza: „Szempont volt az, hogy az elméleti tudást a gyakorlatban is tudjam alkalmazni. Emellett nekem fontos szerepet játszott a döntésben a kereset is. A végzés után esély volt arra, hogy kapok egy állásajánlatot de ha mégsem, akkor az önéletrajzomba beleírhatom, hogy három és fél évet dolgoztam egy vállalatnál.”

A fejlődött kompetenciák

A kompetenciák fejlődésére vonatkozó kérdés a kérdéssorban a 7. volt, és az eredményeket a 4. táblázat foglalja össze. A kommunikáció, a szakmai kompetenciák, illetve a csapatban való dolgozás képessége szerepelnek az első három helyen.

A kommunikációs képesség fejlődésére az egyik interjú során így térünk ki: „Azt mindenképpen vártam a nemzetközi gazdálkodás alapszak miatt, hogy a nyelveket tudjam hasznosítani a munka során is, illetve hogy a szakmai szókinccset tudjam bővíteni... hogy megismerjem, hogy hogyan viselkedünk egy vállalat munkatársaként, hogyan kommunikálunk akár a főnök felé, akár a csapat felé, illetve hogy hogyan kell kiállni magunkért, hogyan tudjuk a legjobban befolyásolni az előre menetelünket, hogyan tudjuk képviselni a saját érdekeinket. Szerintem abszolút minden fejlődött az előzőek közül. A nyelvismeret egyértelműen. Idegen nyelven kellett kommunikálni, idegen nyelven kellett dokumentálni. Az, hogy kiálljak a saját érdekeimért, az nálam lassabban alakult ki. Nyilván mikor gyakornok az ember, benne van a megfelelési kényszer, még nagyon sok minden új, és ha valami van, nem az az első, hogy valaki szembe megy az árral, de a végére ez is kiforrott.” - egy 25 éves végzetthallgató összefoglalása. Nem véletlen, hogy a kommunikáció szerepel a legelső helyen, hiszen mindenki egy új vállalatban kezd munkát vállalni, óhatatlanul meg kell tanulnia legalább a vállalaton belül elvárt kommunikációt. Aki teljes munkatapasztalat nélkül érkezik, kihívást jelenthet a különböző korosztályokkal való kommunikáció is.

A szakmai kompetenciák (hard skillek) fejlődése a második leggyakrabban megemlített szempont. A 25 éves, végzett hallgató válasza: „Arra kíváncsi voltam, hogy hogyan működik egy multinacionális vállalat, és az ehhez tartozó kompetenciák fejlődését vártam. Annak is örültem még, hogy amit az egyetemen tanulok, azt a gyakorlatban is kipróbálhatom, és nem csak órákon kell ülnöm. Szerintem szinte minden fejlődött, ami munkával kapcsolatos. A szakmai kompetenciák egyértelműen fejlődtek...” A képzési forma tehát az eredmények alapján elérte azt a célját, hogy a hard skillek fejlődése a gyakorlati képzés során is elő lett segítve.

A csapatban való dolgozás képessége került a harmadik leggyakrabban kiemelt képességek közé. Egy 23 éves, már végzett hallgató a szakmai önállóságot, az önálló munkavégzést és a magabiztosága fejlődését és a csoportmunkára való hajlandóságában érez fejlődést. A csapatban való dolgozás képessége azért is jelent nagy kihívást a hallgatóknak, hiszen különböző korcsoportokkal kell közösen dolgozni, ami szintén egy új helyzetet jelenthet.

A három leggyakrabban megfogalmazott válaszon kívül az alábbiakban olvasható még két, részletes válasz az interjúk közül. „Számomra az informatikai tudásom egy hatalmas fejlődésen ment keresztül. Az az igazság, hogy én nulláról megtanultam használni az excel-t, és egyéb programokat, amikről korábban nem is hallottam. De akár a legalapvetőbb dolgok is sokkal magabiztosabban, önállóan mennek. Például nem félek már függvényeket használni, vagy a keresőrendszereket sokkal határozottabban használom. Amit még kiemelnék, az a döntéshozás. Mi az, ami jogilag lehetséges, nekem, mint gazdasági gyakornoknak tudnom kellett, hogy engedélyezhetek-e egy kérést, vagy sem. Így a döntéshozó vagy bíráló képességem is fejlődött.”

Egy 22 éves, harmadéves hallgató: „A kommunikációban mindenképpen érzek fejlődést, mert már tudom azt, hogy hogyan működik egy cég, tehát már látom, hogy a különböző problémákkal

kihez kell fordulni, illetve milyen stílusban kell közvetítenem azt, amit szeretnék. Azt nagyon fontos volt megtanulnom, hogy kivel, hogyan kell, hogy lehet kommunikálni. Emellett a folyamatszemplé-
letben, rendszerszempléletben érzek még határozottan fejlődést, mert a munkám során többnyire
projektekben veszek részt.”

4. táblázat A duális képzés során fejlődött képességek

Kompetencia	Jelenlegi	Végzett	Jelenlegi %-ban	Végzett %-ban	Összesen %-ban
Kommunikáció	15	10	100	100	100
Szakmai kompetenciák	11	8	73	80	76
Csapatban való dolgozás képessége	5	3	33	30	32
Prezentációs képesség	2	2	13	20	16
Magabiztosság	2	2	13	20	16
Önálló munkavégzés	3	1	20	10	16
Problémamegoldás	3	1	20	10	16
Idegen nyelv ismerete	2	1	13	10	12
Alkalmazkodás	2	1	13	10	12
Projektszemplélet	2	1	13	10	12
IT ismeretek	2	0	13	0	8
Tárgyaló képesség	1	1	7	10	8
Szervező képesség	2	0	13	0	8
Határozottság	1	1	7	10	8
Rendszerszemplélet	1	1	7	10	8
Komplex gondolkodás	2	0	13	0	8
Döntéshozás	1	0	7	0	4
Kritikus gondolkodás	1	0	7	0	4
Folyamatszemplélet	1	0	7	0	4
Terhelhetőség	0	1	0	10	4
Időgazdálkodás	0	1	0	10	4

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Köveztetések és javaslatok

A duális képzés előnyeinek széles skáláját gyűjtötték össze a hallgatók. A kutatási eredmények segítségével a képzési forma fejleszthető, illetve a népszerűsítésére felhasználható. A hallgatóknak igényük van arra, hogy versenyelőnyt, illetve versenyképes tudást szerezzenek.

A versenyképes vállalatok stratégiája folyamatosan változik, emiatt a munkavállalók irányába támasztott elvárások is folyamatos változásnak vannak kitéve. Tételezzük fel, hogy egy új munkaerő toborzási kampányt folytat egy vállalat, emiatt egyidőben különböző korcsoportokhoz tartozó munkavállalók jelennek meg a munkaterületen. Ebben a helyzetben a szakmai tudás mellett a beilleszkedéshez kiemelten fontos a gyors és minőségi alkalmazkodás képessége. (Tulgan, 2015)

A munkaerőpiacon versenyelőnyt jelenthet minden plusz képesség. Ahhoz, hogy a diákok megkapják, vagy fejlesszék ezeket a képességeket, nem szükséges intézményi keretek között gondolkodniuk. A lexikális tudás, mint hard skill fontos, de legalább ennyire fontos az a szakmai gyakorlat, amivel a soft skilleket korábban és gyorsabban lehet fejleszteni, mint csak a formális oktatásban. A

duális képzés rendelkezésre áll a gyakorlat és a lexikális tudás megszerzésére egyaránt. (Pogátsnik, 2018)

A vállalatok az új belépőktől gyakorlatias gondolkodást várnak el, emiatt egy olyan képzés, amely gyakorlatorientált, hiánypótló lehet, hiszen kevésbé veszik figyelembe, hogy a formális oktatás keretein belül a gyakorlati tapasztalat megszerzésére nincs, vagy kevés a lehetőség. A komplex üzleti gondolkodásmód részei a folyamatorientált szemlélet, a döntési képesség, a folyamatorientált szemlélet, vagy a vezetői képességek. Ezeket a képességeket formális oktatás keretei között nem, vagy nagyon hosszú folyamaton keresztül lehet fejleszteni. Ezek fejlesztésére a megoldás a gyakorlati oktatás arányának növelése. A folyó munka területén, egy aktuálisan is működő vállalat képzési keretein belül. (Boda, 2016)

Egy új munkaerő munkaerőpiaci belépésénél több nehézséggel is számolni kell. Egy ilyen a gazdasági periodicitás. Időszakosan több, hasonló kompetenciákkal rendelkező munkavállaló jelenik meg a kínálati oldalon, ami miatt kialakul egy olyan piaci telítettség, ami azt eredményezi, hogy sokan nem tudnak a végzettségüknek, vagy az elképzeléseiknek megfelelő munkakörben elhelyezkedni. Egyéb probléma az lehet, hogy a felsőoktatás által nyújtott kompetenciaportfólió, és a munkaerőpiaci szükségletek között időszakonként különböző mértékű különbségek vannak. A formális oktatás keretein belül az általános ismeretek kapnak nagyobb szerepet, így a soft képességek fejlesztése háttérbe szorul, vagy nincs lehetőség a tanmenet adta időkeretben arra, hogy ezekre nagyobb figyelem forduljon. A munkavállaló számára új folyamatok betanulása, és ezzel együtt az oktatás világából a gyakorlati életbe való belépés sikeres, gyors és hatékony legyen, szükséges az egyéb kompetenciák fejlesztése. Nem elég a lexikális tudás a sikeres munkavégzéshez. A felsőoktatási intézményeknek mérlegelniük kell, hogy milyen mértékben tervezik beemelni a gyakorlatias oktatást a tantervükbe. Ahhoz, hogy versenyképes munkaerőt biztosítsanak a piacnak, elengedhetetlen a gyakorlatiasság folyamatos fejlesztése, a munkaerőpiac igényeinek nyomon követésével. (Boda, 2016)

A kompetenciákhoz kapcsolódó trendeket mindig a keresleti oldal határozza meg. Az igények állandó, és egyre gyorsabb változásához a kínálati oldalnak alkalmazkodnia kell. A modern felsőoktatás egyik legnagyobb kihívása azon igények minél pontosabb felmérése és kielégítése, amelyeket a munkaerőpiac támaszt. Fel kell ismerni, hogy a formális tudás és nem formális tudás egyaránt fontos. A modern felsőoktatás feladata az elméleti háttér megalapozása mellett a hallgatók felkészítése az aktuális munkaerőpiaci elvárásokra. Az intézményeknek ehhez tisztában kell lenniük az aktuális trendekkel, hogy piacképes tudást biztosítsanak a hallgatóiknak. (Castro & Levy, 2001)

A kutatási eredmények mutatják, hogy a hallgatók kiemelték mind a soft, mind a hard skillek fejlődését a képzés során.

A kutatás nem reprezentatív, hiszen a minta egy egyetemhez kapcsolódó jelenlegi vagy végzett hallgatókból áll. A kutatómunka folytatásába javasolt több gazdasági alapszakon duális képzésen részt vevő hallgató bevonása annak érdekében, hogy a mintából levonható következtetések általánosíthatóak legyenek, ezzel szélesebb körben elősegítve több intézmény fejlődését. Emellett a későbbiekben a duális partnerszervezeteket bevonva lehetőség lesz a képzés hatékonyságának vállalati oldalról való megközelítése, így mind a keresleti, mind a kínálati oldalról származó mintákat és eredményeket összehasonlítva fejleszteni a képzést.

Hivatkozott források

Ailer, P. (2017. október 28). Duális képzés – tapasztalatok, eredmények. Forrás: https://www.mkt.hu/wp-content/uploads/2017/10/Ailer_Piroska.pdf

- Beck, Z. (2020. május 26). A soft skillek jelentősége. Forrás: https://www.linkedin.com/pulse/soft-skillek-jelent%C5%91s%C3%A9ge-beck-zsolt/?trk=related_article_A%20soft%20skillek%20jelent%C5%91s%C3%A9ge_article-card_title
- Boda, M. A. (2016). A gazdasági diploma munkaerőpiaci helyzete. – Egy lépéssel közelebb a piac-képesség felé üzleti szimulációs szoftverekkel. Letöltés dátuma: 2022. július 1
- Castro, C., & Levy, D. (2001). Four Functions in Higher Education. *International Higher Education*. <https://doi.org/10.6017/ihe.2001.23.6594>
- Davidson, K. (2016. augusztus 31). Employers Find ‘Soft Skills’ Like Critical Thinking in Short Supply. Forrás: <https://www.wsj.com/articles/employers-find-soft-skills-like-critical-thinking-in-short-supply-1472549400>
- Green, J., & Burlison, B. (2003). *Handbook of Communication and Social Interaction Skills*. New Jersey: Purdue University. Forrás: <https://ismailsunny.files.wordpress.com/2017/07/handbook-of-communication-and-social-interaction-skills.pdf>
- Grosemans, I., Coertjens, L., & Kyndt, E. (2017). Exploring learning and fit in the transition from higher education to the labour market: A systematic review. *Educational Research Review*.
- Khine, M. S., & Areepattamannil, S. (2016). *Non-cognitive Skills and Factors in Educational Attainment*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Kocsis, Z. (2018.). Melyik út vezet a sikerhez? Hallgatói visszajelzések a munkatapasztalataikról. In: *Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban : A VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia tanulmánykötete*. Szerk.: Tóth Péter; Simonics István; Manojlovic Heléna; Ducho Jenő, Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest, 437-452, 2018. ISBN: 9789634491484
- Kocsis, Z. (2020.). A duális képzés hatékonysága és a képzéssel való elégedettség egy komplex kutatás tükrében. *Új munkaügyi szemle*, 3. szám(I évfolyam), old.: 64-77. Letöltés dátuma: 2024. május 2
- Pogátsnik, M. (2018). Dual Education: The Win-Win Model of Collaboration between. *International Journal Of Engineering Pedagogy*, 145-152. Forrás: <https://doi.org/10.3991/ijep.v8i3.8111>
- Pogátsnik, M. (2019.). *The Impact of Dual Higher Education on the Development of Non-Cognitive Skills*. Budapest: In search of excellence in higher education.
- Teichler, U. (2011). International Dimensions of Higher Education and Graduate Employment. In *The Flexible Professional in the Knowledge Society. New Challenges for Higher Education* (old.: 177-197.) Universität Kassel: Springer.
- Tulgan, B. (2015). *Bridging the soft skills gap: How to teach the soft skills basics to Today's Young Talent*. New Jersey: Wiley.

Szerzők

Liber Evelin Fatime

0009-0007-1527-0512

PhD hallgató

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola
liberevelin@gmail.com

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: [CC-BY-NC-ND-4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

